

„Nie bądź ponurakiem”! Zobacz wystawę polskiego plakatu!

20 października w ramach festiwalu Łódź Design w klubokawiarni Owoce i Warzywa odbyło się oficjalne otwarcie wystawy zatytułowanej „Informacja, sugestia, prawda? Plakat jako kształtowanie świadomości zbiorowej. Wystawa Polskiego plakatu z lat 1945-1989”

Wystawa została przygotowana przez Bibliotekę Uniwersytetu Łódzkiego (Radosław Michalski) we współpracy z klubokawiarnią Owoce i Warzywa (Anna Marczyk, Michał Sobolewski).

Warto wspomnieć, że zapowiedzią do wystawy był przygotowany przez klubokawiarnię pokaz filmu dokumentalnego (w dniu 11 października) pod tytułem „Druga strona plakatu” w reż. Marcina Latały z 2010 roku, poprzedzony prelekcją Pana prof. Sławomira Iwańskiego na temat fenomenu Polskiej Szkoły Plakatu, a także zjawiska tzw. plakatu miasta Łodzi.

Na wernisażu obok wywieszonych 13 oryginalnych plakatów, organizatorzy zaprezentowali również pokaz slajdów zawierający ponad 1600 zdjęć polskiego plakatu filmowego (głównie kina zagranicznego), tzw. plakatu łódzkiego oraz plakatu filmowego związanego z Kubańskim Instytutem Przemysłu i Sztuki Filmowej (prezentujemy plakat poświęcony wystawie plakatu kubańskiego autorstwa W. Świerzego). Drzwi i witryna klubokawiarni zostały wyklejone afiszami prezentującymi szeroko pojęte życie społeczne tamtych czasów. Wszystkie plakaty, zarówno te w formie papierowej jak i sfotografowanej, pochodzą ze zbiorów BUŁ.

Organizatorzy chcieli przede wszystkim zwrócić uwagę na wyjątkowość polskiej sztuki plakatu, która znika w świecie współczesnej komercji. Dokonali zróżnicowanego wyboru zarówno pod względem przekazu, poziomu artystycznego oraz techniki wykonania.

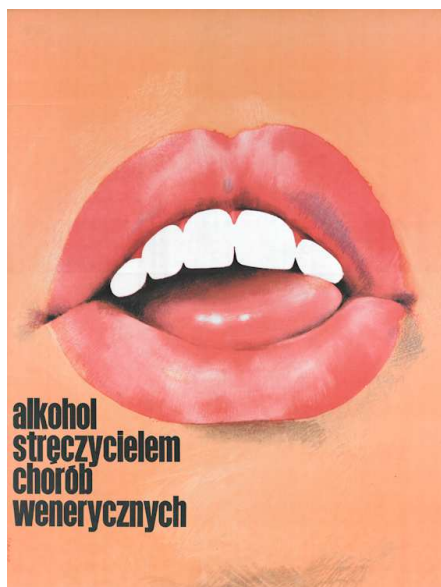
Na wystawie (trwającej od 16.10.2012 do 31.10.2012) można obejrzeć między innymi plakaty filmowe, które stanowią fundament Polskiej Szkoły Plakatu, a które co ciekawe, jeszcze przed okresem wojny były traktowane mało poważnie przez polskich grafików. Eryk Lipiński, znany polski plakacista (m.in. założyciel tygodnika satyrycznego „Szpilki”) wspomina, że początkowo zarówno on jak i ikona Polskiej Szkoły Plakatu Henryk Tomaszewski, odnosili się sceptycznie do pomysłu tworzenia prac na potrzeby dystrybucji filmu. Szybko jednak doszli do wniosku, że to właśnie plakat filmowy może dawać szerokie, niczym nieskrępowane pole działania w sztuce tworzenia tej formy przekazu. Rodziła się więc wolna, nieograniczona zasadami rynku komercyjnego (nieistniejącego przecież z przyczyn rodzącego się nowego ustroju politycznego) Polska Szkoła Plakatu. Wyzwolona od reklam, zaczęła zdecydowanie przesuwając się w stronę obszaru, w którym twórcy posługiwali się indywidualną formą dyktowaną jedynie przez własny gust. Duża swoboda wypowiedzi, współpraca między plakacistami, a czasem lekka rywalizacja między nimi przyczyniły się do osiągnięcia przez plakat filmowy wysokiego poziomu artystycznego, zdobywając w krótkim czasie uznanie środowisk artystycznych za granicą.

Na wystawie prezentujemy dwa plakaty z późniejszego okresu Polskiej Szkoły Plakatu. Pierwszy z nich to plakat do filmu „Powiększenie” autorstwa Waldemara Świerzego - uznanego plakacisty, grafika i ilustratora książek. Drugi to efekt pracy wspomnianego wcześniej Eryka Lipińskiego (film pt. „Dzień Szakala”).

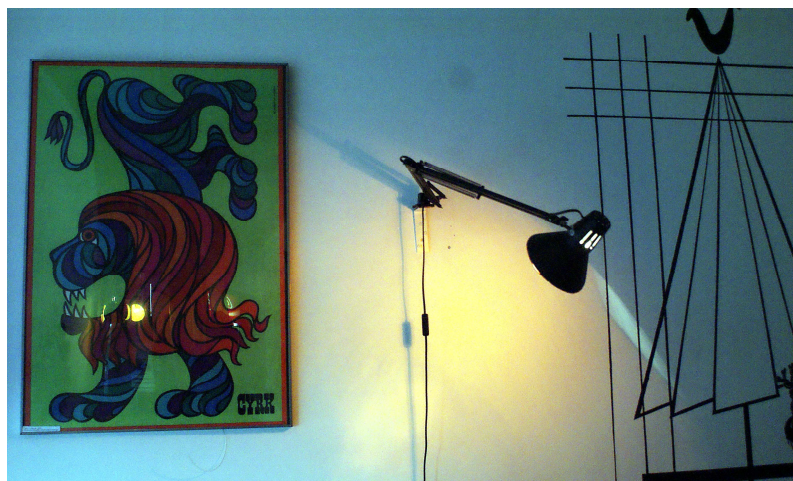
Chcąc jednak przedstawić polski plakat nie mogliśmy skupić się jedynie na pracach związanych z przemysłem filmowym. Naszym zamiarem było także zaprezentowanie plakatu, który stanowiłby, choć w niewielkim zakresie, odzwierciedlenie życia społecznego okresu PRL-u. Chcieliśmy tym samym podkreślić, że plakat dzięki prostemu i dobitnemu przekazowi miał wywołać

wśród społeczeństwa zdecydowaną reakcję. Wybór nasz padł na plakat R. Olbińskiego z hasłem „Nie ma zgody na pijackie obyczaje”, który był częścią serii plakatów związanych z przekazem „Przestań pić. Choć z nami budować lepsze jutro” oraz plakat W. Świerzego „Alkohol stręczycielem chorób wenerycznych” z wymownymi ustami na pomarańczowym tle.

Kolejne prace, które znalazły miejsce na ścianach łódzkiej klubokawiarni prezentują hasła, które wydają się być zbliżone do wielu współczesnych kampanii społecznych. „Nie bądź ponurakiem” Z. Pelczara i „Bądź człowiekiem w oczach innych” nieznanego autora.

Naszym zamiarem było także zaprezentowanie plakatów, do których wykonania wykorzystana została fotografia, zamiast tradycyjnej grafiki. Prezentujemy więc plakat L. Majewskiego „Pięcioraczki mają już polisy” zachęający do korzystania z ubezpieczeń na życie oraz pracę pochodzącą z pracowni H. Tomaszewskiego „Oby nie za długo przerwa herbatowa” z wymownie utopionym zegarkiem w szklance z herbatą.

Nasz wybór objął także dwa plakaty, które być może nie reprezentują wysokiego poziomu artystycznego, ale związane są z ciekawą z punktu widzenia życia akademickiego tzw. kulturą studencką. Pierwszy z nich obwieszcza wydarzenie - Złaz medyka (spotkanie studentów Akademii Medycznej), drugi zaprasza do uczestnictwa w 22 rajdzie studentów Politechniki Krakowskiej. Oba plakaty utrzymane są w stylistyce frywolnego świata baśniowego, która stanowi symbol zabawowego życia studenckiego, nieskrępowanego ramami powszechnie przyjętych obyczajów.

Niezmiernie ciekawym zjawiskiem był również plakat cyrkowy. Początkowo, z punktu widzenia artystycznego, pozostawiał on wiele do życzenia, jednak z chwilą reorganizacji cyrków i głębokich zmian repertuarowych, jego poziom estetyczny zaczął wzrastać. Na wystawie przedstawiamy jeden z wielu plakatów o tej tematyce autorstwa Huberta Hilschera pt. „Cyrk”. Ukazuje on lwa przedstawionego w prostej formie graficznej, ale wypełnionej jaskrawymi kolorami. Lew ten zdaje się być metaforą oryginalności i nieprzewidywalności pokazów cyrkowych.

Pomysł pokazania polskiego plakatu poza murami BUŁ zrodził z zainteresowania Polską Szkołą Plakatu. Ta pasja w połączeniu z bogatymi zbiorami Dokumentów Życia Społecznego pozwoliła na przygotowanie niezwyklej wystawy, odkurzającej nie tylko dosłownie zaprezentowane prace, ale także metaforycznie – pozwalając im przypomnieć o sobie na nowo. Zamysłem autorów było przede wszystkim pokazanie zbioru plakatów szerszemu gronu odbiorców, nie tylko osobom regularnie odwiedzającym Bibliotekę Uniwersytecką. Stąd pomysł, aby zbiory były pokazane w miejscu, które pręźnie uczestniczy w życiu kulturalnym miasta. Dodatkowo, możliwość wpisania się w ramy ogólnopolskiego festiwalu Łódź Design spowodowała, że

trochę zapomniane zbiory plakatu BUŁ odżyły i to ze znakomitym skutkiem. Świadczyć o tym może fakt, że informacja o wystawie pojawiła się na wielu znanych portalach piszących o kulturze i Designie. (2+3D, Polski Portal Kultury, Designteka.pl, Design It Poland, Stowarzyszenie Twórców Grafiki Użytkowej), a wernisaż przyciągnął znaczącą grupę osób zainteresowanych takim przekazem informacji.

Polska Szkoła Plakatu było niewątpliwie fenomenem na skalę światową. Aluzyjność i indywidualność twórcy oraz brak ograniczeń narzucanych przez sztywny rynek reklamy spowodowały, że polski plakat był wyjątkowy i niepowtarzalny. Nie musiał niczego sprzedawać, mógł prawie bez ograniczeń płynąć w kierunku metafory, sugestii i skojarzeń podyktowanych jedynie przez jego autora. Skłaniał odbiorcę do notorycznego wysiłku intelektualnego. Zachęcał, intrygował i rozszerzał świadomość. Mamy nadzieję, że wystawa również tak będzie oddziaływała, że zaskoczy widza i pozostanie przez długi czas w jego pamięci.

Wystawę można oglądać do 31 października 2012 r.
Klubokawiarnia Owoce i Warzywa , Traugutta 8, Łódź

Radosław Michalski